

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 STOCKHOLM

Ansökan om stämning

Kärande

Konkurrensverket, 103 85 STOCKHOLM

Svarande

1. SF Bio AB, org. nr 556035-1651, 169 86 STOCKHOLM
2. Sandrew Metronome Sverige AB, org. nr 556540-5031, 101 36 STOCKHOLM

Ombud för 1 och 2: advokaten Mattias Hedberg, Advokatfirman Södermark,
Box 14055, 104 40 STOCKHOLM

Saken

Förbud mot företagskoncentration enligt 34 a § konkurrenslagen (1993:20)

Yrkande

Konkurrensverket yrkar att Stockholms tingsrätt förbjuder SF Bio AB:s förvärv av Sandrew Metronome Sverige AB.

Grunder

1. SF Bio AB har enligt avtal daterat den 12 augusti 2004 förvärvat samtliga aktier i Sandrew Metronome Sverige AB från Sandrew Metronome AB. Koncentrationen anmäldes den 23 september 2004 till Konkurrensverket, som beslutade om särskild undersökning den 27 oktober 2004.
2. Förvärvet är anmälningspliktigt enligt 37 § första stycket konkurrenslagen (1993:20), KL, då berörda företag hade en sammanlagd årsomsättning föregående räkenskapsår som översteg fyra miljarder kronor. Vart och ett av de berörda företagen hade en omsättning i Sverige föregående räkenskapsår som översteg 100 miljoner kronor. Koncentrationen har inte gemenskapsdimension enligt EG:s koncentrationsförordning.¹
3. Koncentrationen skapar eller förstärker en dominerande ställning som väsentligt hämmar eller är ägnad att väsentligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det.
4. Ett förbud kan meddelas utan att väsentliga nationella säkerhets- eller försörjningsintressen åsidosätts.

Företagen i koncentrationen

SF Bio AB

5. SF Bio AB (nedan kallat SF Bio) är ett helägt dotterbolag till Bonnier Entertainment AB, som i sin tur är ett helägt dotterbolag till Bonnier AB. SF Bio bedriver biografverksamhet i Sverige. Bonnierkoncernen är verksam inom utgivning av böcker, dagstidningar och tidskrifter, produktion och distribution av film, musik, radio och TV samt affärsinformation. Bonnierkoncernens omsättning uppgick år 2003 till 18 710 miljoner kronor.
6. Bonnierkoncernen kontrollerar också AB Svensk Filmindustri. Detta systerbolag till SF Bio bedriver verksamhet inom produktion, förvärv, distribution och försäljning av långfilmer och andra program avsedda för biograf, hem-

¹ Jfr. Rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer.

video och TV-marknaderna.² AB Svensk Filmindustri bedriver även distribution av video- och DVD-filmer genom att tillhandahålla dessa till återförsäljare som i sin tur hyr ut eller säljer till slutkund.

Sandrew Metronome Sverige AB

7. Sandrew Metronome Sverige AB (nedan kallat Sandrews) är ett helägt dotterbolag till Sandrew Metronome AB, som indirekt ägs med 50 procent av Anders Sandrews Stiftelse och Schibsted ASA.³ Förutom biografverksamheten inom Sandrews bedriver Sandrew Metronome AB verksamhet inom produktion, import och distribution av film. Sandrews omsättning år 2003 uppgick till 219 miljoner kronor.

Utveckling av grunderna för talan

Lagliga förutsättningar för ett förbud

8. Av 34 a § KL framgår att Stockholms tingsrätt får på talan av Konkurrensverket förbjuda en företagskoncentration som omfattas av anmälningsskyldighet enligt 37 §. Företagskoncentrationen skall enligt bestämmelsen förbjudas om den skapar eller förstärker en dominerande ställning som väsentligen hämmar eller är ägnad att hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet eller en avsevärd del av det. Förbud skall dock inte meddelas om väsentliga nationella säkerhets- eller försörjningsintressen åsidosätts.

Dominerande ställning

9. En dominerande ställning karaktäriseras av att ett företag i avsevärd utsträckning kan agera oberoende av sina konkurrenter och kunder.⁴ En viktig bedömningsgrund är företagets marknadsandel på den relevanta marknaden. Andra faktorer som har betydelse för bedömningen av om do-

² Fram till år 1998 bedrevs produktions-, distributions- och biografverksamheten i ett och samma bolag, AB Svensk Filmindustri. År 1998 överfördes biografverksamheten till SF Bio AB.

³ År 1998 förvärvade det norska bolaget Schibsted TV & Film Holding AS (dotterbolag till Schibsted ASA) hälften av aktierna i Sandrew Film AB. Företaget ändrade sedermera namn till Sandrew Metronome AB. Schibsted bedriver sedan tidigare verksamhet inom ett antal olika områden inom mediebranschen.

⁴ Jfr. EG-domstolens dom i mål C-22/76 *United Brands m.fl.*, REG 1978 s. 207, p. 65, svensk specialutgåva, nr 4 s.9. Se prop. 1992/93:56 s. 85.

minerande ställning föreligger är t.ex. finansiell styrka, inträdeshinder till marknaden, tillgång till insatsvaror, patent och andra immaterialrättigheter, teknologi och annan kunskapsmässig överlägsenhet. Det finns dock inga absoluta kriterier för bedömningen av om ett företag har en dominerande ställning, utan varje fall måste bedömas för sig.

10. En marknadsandel om 50 procent skapar en presumtion för att ett företag har en dominerande ställning.⁵

Relevant marknad

11. För att avgöra om en företagskoncentration skapar eller förstärker en dominerande ställning måste den relevanta marknaden avgränsas, dvs. den eller de marknader som berörs av koncentrationen.
12. Avgränsningen av en relevant marknad sker genom en bestämning av dels produktmarknaden, dels den relevanta geografiska marknaden. Den relevanta produktmarknaden omfattar de produkter och tjänster som främst köparna anser vara utbytbara, dvs. sådana produkter som på grund av pris, funktion, kvalitet och egenskaper i övrigt kan tillfredsställa samma behov hos köparen.

Relevanta produktmarknader

13. Både SF Bio och Sandrews bedriver biografverksamhet i Sverige. Med biografverksamhet avses filmvisning på biograf för konsumenter. Marknaden på vilken denna verksamhet bedrivs kallas nedan för biografmarknaden.
14. Konkurrensverkets utredning visar att koncentrationen även påverkar konkurrensförhållandena på den marknad där företag möter varandra som köpare och säljare av visningsrättigheterna till de filmer som visas inför publik på biograf. Denna marknad kallas nedan för distributionsmarknaden.

Biografmarknaden

15. Frågan att besvara är om visning av film på biograf är utbytbart mot något annat för konsumenterna. Film på biograf utgör en helhetsupplevelse. Visning av film på biograf sker vid en viss bestämd tid och är en kollektiv upplevelse som äger rum i ett stort auditorium, vilket skiljer sig markant från s.k. hemmabio. Filmvisning på biograf har tekniska bild- och ljudkvali-

⁵ Se prop. 1992/93:56. Jfr. EG-domstolens dom i mål C-62/86 AKZO, REG 1991, s. I-3359 p. 60.

téer som andra visningsformer saknar. Det säljs godis, popcorn och drycker och det visas reklam och förhandsvisning för kommande filmer, s.k. trailers.

16. Biografen kan därför anses tillföra filmen ett slags mervärde – ett värde som saknas när filmen visas genom andra distributionsformer. Mervärdet av upplevelsen medför att konsumenterna inte är villiga att byta ut en biografupplevelse mot att se en film på video, DVD eller TV.⁶ Hemmabio m.m. kräver dessutom investering i särskild utrustning i bostaden.
17. Därutöver kan tilläggas att det under vissa tidsperioder inte är möjligt att ersätta ett besök på biograf med att hyra eller köpa samma film på video eller DVD. Detta beror på det sätt på vilket en film distribueras. Under en films livscykel finns olika s.k. fönster, dvs. filmen visas med olika audiovisuella medel vid olika tidpunkter. Generellt sett gäller att biograferna har exklusiv rätt att visa en s.k. premiärfilm under en begränsad tid, ca 4-6 månader. Därefter distribueras filmen till butiker som hyr ut eller säljer video och DVD och slutligen, efter ytterligare ca 6 månader, distribueras filmen till företag som sänder film via betal-TV och allmän TV. Under den tid som biofönstret är öppet visas den aktuella filmen endast på biografer, och förekommer i princip inte i någon annan visningsform. Motsvarande gäller när filmen distribueras i nästföljande fönster.
18. Biografmarknaden skulle kunna delas in ytterligare i mindre delmarknader. Från biobesökarnas utgångspunkt är en viss film eller typ av film inte alltid utbytbar mot en annan. Filmer är heterogena produkter vars innehåll påverkas av en rad olika omständigheter, inte minst av vem som regisserat filmen och vilka skådespelarna är. Ofta är filmer inom samma genrer helt utbytbara mot varandra. Marknaden skulle därför kunna delas in i olika kategorier som t.ex. Hollywoodproduktioner, utländska kvalitetsfilmer, barnfilmer samt svenska filmer. Även skillnader i distributionsstrukturen mellan de större rikstäckande biografföretagen och de mindre lokala biografföretagen talar för en snävare marknadsavgränsning.
19. För majoriteten av konsumenterna på biografmarknaden är det emellertid själva biobesöket som sådant som efterfrågas, dvs. att se en film på biograf. Det handlar om filmer som ännu inte finns tillgängliga för konsumenten på

⁶ Samma avgränsning har gjorts av andra konkurrensmyndigheter. Se bl.a. beslut av den brittiska konkurrensmyndigheten Office of Fair Trading i ärendenummer CA/98/10/2003 (FDA-fallet). Se även kommissionens beslut av den 12 maj 1997, IV/M.902 – Warner Bros./Lusomundo / Sogecable.

något annat sätt. Även om ungdomar är den stora kundgruppen, vänder sig biograf företagen till samtliga konsumenter.⁷

20. Både SF Bio och Sandrews tillhandahåller ett brett sortiment av premiärfilmer. Konkurrensförhållandena är inte sådana att en snävare indelning av biografmarknaden skulle påverka bedömningen av koncentrationen. Frågan om biografmarknaden rätteligen borde delas in ytterligare kan därför lämnas öppen. Varken SF Bio eller någon av de övriga aktörerna på marknaden har hävdats att det finns skäl att göra en snävare indelning av biografmarknaden för att kunna göra en adekvat bedömning av den anmälda koncentrationen.
21. Den ena relevanta produktmarknaden utgörs därför av biografmarknaden.

Distributionsmarknaden

22. Det kan konstateras att de produkter som filmdistributörerna marknadsför, dvs. biograf filmerna, inte är utbytbara mot de produkter som biograf företagen erbjuder konsumenterna, dvs. visning av film. Skälet är att biograf företagen tillför ett mervärde, biosalongerna, till filmdistributörernas produkt. Skillnaderna i utbuds- och efterfrågestruktur motiverar att distributionen av biograf film, dvs. insatsvarumarknaden, skiljs från nästföljande handelsled som är biografmarknaden.⁸
23. Distributionsmarknaden utgör därför en separat produktmarknad som har relevans för den konkurrensrättsliga bedömningen av koncentrationen. Om konkurrensen på denna marknad inte fungerar effektivt får det negativa återverkningar på den efterföljande biografmarknaden.
24. Inom biografbranschen finns ett ömsesidigt beroendeförhållande mellan biograf företagen och distributörerna av biograf film. Biograf företagen är beroende av filmproducenter och distributörer för att få film att visa på sina biografier. Samtidigt är distributörerna beroende av biograf företagen vad gäller möjligheten att visa film för publik på biograf.

⁷ Kunder i åldrarna 15-34 står för ca 70 procent av besöken. Under senare år har kundgruppen över 40 år ökat, vilket bl.a. beror på att intresset för svensk produktion har ökat.

⁸ Se mål nr T 8-1107-97, Konkurrensverket ./ AB Svensk Filmindustri (2000-04-14). Domstolen ansåg att det fanns skäl att skilja distribution av biograf film från visning av biograf filmerna. I målet prövades om SF missbrukat sin dominerande ställning under tidsperioden 1994 - 1995 i samband med förhandlingar om visningsrätter till film.

25. Biografföretagen efterfrågar särskilt de stora amerikanska kommersiella filmerna. Dessa filmer drar mest publik och svarar för den största delen av intäkterna. Biobesökarnas efterfrågan riktas dock även mot andra filmer, t.ex. utländsk kvalitetsfilm, barnfilmer m.m. På senare tid har intresset för svenska filmer ökat.
26. Distribution av film sker vanligtvis i flera led. Filmproducenten licensierar först ut distributionsrättigheterna för ett visst land eller område till en viss lokal distributör eller till internationella distributörer som förvärvar rättigheterna för vissa länder. Därefter underlicensierar vanligtvis den lokala eller internationella distributören i sin tur ut visningsrättigheterna direkt till den som visar filmen på biograf, oftast ett biografföretag.
27. Utifrån filmdistributörernas synvinkel utgör distribution för biografvisning och distribution för visning genom andra media olika affärsmarknader. Förutom att en viss premiärfilm inte är tillgänglig samtidigt för både biografvisning och andra media, saknar merparten av distributörerna rättigheterna för att visa filmer i andra media än på biograf. Även s.k. know-how avseende försäljning och marknadsföring skiljer sig åt mellan olika media.
28. Olika visningsformer utgör inte substitut ur distributionssynpunkt utan snarare komplement. Biograffönstrets stora betydelse som marknadsföringskanal har bekräftats av i stort sett samtliga distributörer av biografilm och videodistributörer på marknaden.⁹ Även om det finns andra möjliga avsättningsformer är distribution av film på biograf den i särklass viktigaste avsättningskanalen för de filmer som bedöms ha potential att lanseras på bio. Det är bara vissa filmer som lämpar sig för en dyrbar biograflansering, dvs. filmer som bedöms kunna spela in intäkter som i vart fall täcker distributions-, marknadsförings- och andra lanseringskostnader.
29. Den andra relevanta produktmarknaden är därför distribution av biografilm.

Relevant geografisk marknad

30. Den relevanta geografiska marknaden omfattar det område, inom vilket företagen i fråga är engagerade i utbud och efterfrågan av produkter eller tjänster, där konkurrensvillkoren är tillräcklig homogena och som kan av-

⁹ Flertalet videodistributörer har i Konkurrensverkets utredning uppgett att de filmer som tidigare visats på biograf svarar för en övervägande del av deras totala omsättning.

gränsas från närliggande områden mot bakgrund av att konkurrensvillkoren är märkbart annorlunda i dessa områden.

Biografmarknaden

31. En avgränsning av den relevanta geografiska marknaden sett från biobesökarnas sida talar för att de geografiska områden som berörs av koncentrationen är lokala. Det skulle i så fall innebära en mängd lokala geografiska marknader över hela Sverige.
32. Särskild hänsyn bör dock tas till att konkurrensförhållandena mellan de stora ledande biograf-företagen inte begränsas till lokal nivå. SF Bios och Sandrews biografkedjor täcker i stort sett alla större orter i Sverige. Utbudet är väsentligen detsamma över hela landet, även om det skiljer sig något avseende tidsperioder och antal filmtitlar. För de ledande biograf-företagen tyder detta på att de har möjlighet att nå stora delar av Sverige under liknande konkurrensförhållanden.
33. Även om SF Bio och Sandrews har sina regionala tyngdpunkter i Stockholm, Göteborg och Malmö, är detta i sig, inte tillräckligt för att göra en regional marknadsavgränsning. Biograf-filmerna marknadsförs och tillhandahålls över hela landet under homogena villkor och till väsentligen samma pris. Efterfrågan för en viss film bedöms därför vara lika över hela landet. Dessa omständigheter talar för att konkurrensförhållandena på biografmarknaden påverkas av en rad omständigheter som har nationell dimension och att det därför finns anledning att undersöka transaktionens inverkan på Sverige som helhet. Det utesluter inte att även konkurrensrättsliga aspekter på lokal nivå beaktas vid bedömningen.
34. Den relevanta geografiska marknaden för filmvisning på biograf utgörs därför av hela Sverige.

Distributionsmarknaden

35. Även om filmer kan vara avsedda att distribueras för visning på biograf i många länder, är de ofta distribuerade inom nationella gränser genom nationella distributionsföretag eller bolag. Detta beror framförallt på att distributionslicenser beviljas för nationella områden under skyddet av upphovsrättsliga regler. Även språk och övriga kulturella betingelser bekräftar att marknaden inte är vidare än nationell.
36. Distributörerna distribuerar filmer rikstäckande och i princip råder samma affärsvillkor för visningsrättigheter i hela landet. Distributionsbolagen svarar även för att marknadsföra filmer i Sverige. Visningsrättsavtalen av en

viss film förhandlas och ingås centralt mellan distributörerna och biografföretagen, även om filmhyran tillämpas biograf för biograf.

37. På samma sätt som storstadsområden har särskild betydelse för biografföretagen är de också särskilt viktiga för distributionsbolagen. Detta skulle kunna tyda på att dessa områden utgör en egen eller egna relevanta marknader. SF Bio och Sandrews köper emellertid in visningsrättigheter för visning på biografier över hela landet och prisbilden samt villkoren är desamma eller mycket likartade över hela landet. Det har inte framkommit några omständigheter som tyder på att det finns betydande regionala skillnader.
38. Den relevanta geografiska marknaden för distribution av biografiffilm utgörs därför av hela Sverige.

Dominerande ställning på biografmarknaden

Marknadsstruktur och marknadsandelar

39. I Sverige finns det för närvarande två biografkedjor av betydelse, SF Bio och Sandrews. Dessa två biografföretag är i huvudsak verksamma på samma orter, framförallt i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö.¹⁰ De orter som SF Bio och Sandrews är verksamma på representerar över två tredjedelar av landets totala biografverksamhet beräknat på biljettintäkter.¹¹
40. Biografmarknaden har varit stabil under lång tid. Inga nya rikstäckande aktörer motsvarande Sandrews storlek har tillkommit de senaste tio åren. Antalet biografbesökare har varierat endast marginellt under den senaste tjuugoårsperioden.¹² Sverige är ett av de länder i Europa med starkast koncentration på biografmarknaden. Vid en internationell jämförelse kan konstateras att Sverige har höga biljettpriser.¹³ Den totala omsättningen på biografmarknaden uppgick år 2003 till ca 1,4 miljarder kronor.

¹⁰ På 14 av de totalt 15 orter där Sandrews finns etablerat bedriver även SF Bio verksamhet.

¹¹ Där inget annat nämns anges marknadsandelar och omsättning baserat på biljettintäkter.

¹² Det årliga antalet biografbesök har under de senaste tjugo åren uppgått till mellan 15 och 18 miljoner.

¹³ Endast Island och Schweiz har högre biljettpriser. Se European Cinema Yearbook (2003) som rapporterar genomsnittspriser för 17 europeiska länder.

41. SF Bio är redan i dag den klart ledande aktören på biografmarknaden. SF Bio driver för närvarande 33 biografier med totalt 209 salonger på 21 orter i Sverige. SF Bios biografier finns huvudsakligen i södra och mellersta Sverige men även längs Norrlandskusten. SF Bios omsättning på biografmarknaden uppgick år 2001 till ca 567 miljoner kronor. År 2002 ökade omsättningen till ca 609 miljoner kronor och 2003 uppgick den till ca 679 miljoner kronor.¹⁴ I december år 2003 förvärvade SF Bio biografirörelsen AMC Theatres Sweden AB i Heron City (AMC) som hade en marknadsandel som uppgick till ca 4 procent. Vid halvårsskiftet 2004 hade SF Bio en marknadsandel som uppgick till ca 55 procent.
42. Sandrews är den näst största aktören och bedriver biografverksamhet i 22 biografier med totalt ca 90 salonger på 15 orter. I likhet med SF Bio är Sandrews biografier belägna huvudsakligen i södra och mellersta Sverige men även längs Norrlandskusten. Sandrews omsättning på biografmarknaden uppgick år 2001 till ca 234 miljoner kronor. År 2002 sjönk omsättningen till ca 210 miljoner kronor och år 2003 ytterligare till ca 173 miljoner kronor.¹⁵ Vid halvårsskiftet 2004 hade Sandrews en marknadsandel som uppgick till ca 15 procent.
43. Den tredje största aktören, HB Svenska Bio Lidingö (Svenska Bio), bedriver verksamhet på ett 20-tal mindre orter i Sverige. SF Bio äger 50 procent av Svenska Bio och har en minoritetsrepresentation i dess styrelse. SF Bio har ingen verksamhet på de orter där Svenska Bio finns. Svenska Bio hade vid halvårsskiftet år 2004 en marknadsandel som uppgick till ca 9 procent.
44. Av övriga aktörer är Eurostar AB det största privatägda biografiföretaget. Eurostar AB driver 14 biografier i Storstockholmsområdet och knappt 20 biografier i övriga landet. Trots detta har företaget en marknadsandel som uppgår till endast ca 2 procent. Därutöver finns riksorganisationen Folkets Hus och Parker som bedriver biografverksamhet i ca 270 lokaler runt om i landet. Folkets Hus och Parker hade år 2003 en marknadsandel som uppgick till ca 3 procent. Riksföreningen Våra Gårdars medlemsföreningar bedriver verksamhet på ca 75 biografier runt om i landet, framför allt på mindre orter.
45. I övrigt är marknaden mycket fragmenterad och består av en rad lokala aktörer som var och en har en marknadsandel som uppgår till 1 procent el-

¹⁴ SF Bios nettoomsättning år 2003 uppgick till ca 859 miljoner kronor.

¹⁵ Sandrews nettoomsättning år 2003 uppgick till ca 219 miljoner kronor.

ler mindre. Gemensamt för dessa aktörer är att de i princip uteslutande bedriver verksamhet på de orter där varken SF Bio eller Sandrews är aktiva samt att de i första hand baserar sin ekonomi på andra verksamheter och driver biografrörelsen som sidoverksamhet. En övervägande del av de mindre aktörernas biografier visar film endast en begränsad del av veckan och under en begränsad tid av året. Av landets totalt 1170 biografialonger är det endast 506 som visar filmföreställningar fler än fem gånger i veckan. Av samtliga biobesök görs 92 procent i dessa 506 salonger.

Utbuds- och efterfrågeutveckling

46. Det finns inga tecken på att biografmarknaden är vikande. Tvärtom visar statistik att det finns både utvecklings- och tillväxtpotential. Exempelvis kan nämnas att antalet biografbesök mellan åren 1994 och 2003 ökade med 17 procent. I Sverige görs det i snitt två besök per invånare och år, strax under genomsnittet i Europa. Antalet biobesök på den svenska biografmarknaden kan förväntas stiga ytterligare under de närmaste åren.

Efter koncentrationens genomförande

47. SF Bio är, och har som tidigare nämnts under de senaste tio åren varit, den klart ledande aktören på biografmarknaden. Som redovisats ovan har företaget stärkt sin ställning på senare tid bl.a. genom förvärv. Genom koncentrationen förenas SF Bio med Sandrews vilka i dag tillsammans har en marknadsandel som uppgår till 70 procent på biografmarknaden.
48. Den svenska biografmarknaden är en marknad med differentierade produkter. Det betyder att produkterna som biografföretagen erbjuder skiljer sig åt, framförallt genom att aktörerna är verksamma på olika orter. Det innebär att de olika biografföretagen inte alla konkurrerar lika starkt med varandra. De två aktörer som är varandras närmaste konkurrenter, främst genom att vara lokaliserade på samma orter, är SF Bio och Sandrews. En koncentration mellan dessa två aktörer kommer därför att utplåna en större del av konkurrenstrycket på den svenska biografmarknaden än vad som kan utläsas av förändringen i marknadsandelar.
49. Koncentrationen innebär att SF Bio avsevärt ökar sin marknadsandel och därigenom avståndet till sin närmaste konkurrent. Den största kvarvarande konkurrenten, Svenska Bio, i vilken SF Bio äger 50 procent, har i dag en marknadsandel som uppgår till ca 9 procent. Förutom att Svenska Bio inte finns representerade på samma orter som SF Bio, samarbetar företaget med SF Bio vad avser kundtjänst och biljettbokningssystem som innefattar biljettförsäljning på Internet. SF Bio har också lagt ner verksamheten på flera orter, bl.a. Borås, Halmstad och Eskilstuna, i samband med att Svenska Bio

har gjort sitt inträde på dessa orter. Svenska Bio har hittills inte utövat något reellt konkurrensstryck gentemot SF Bio och kommer sannolikt inte heller att göra detta i framtiden. Som redovisats ovan är marknaden i övrigt mycket fragmenterad och det finns inga andra konkurrenter som har en marknadsandel överstigande fyra procent. Det saknas således ett reellt konkurrensstryck gentemot SF Bio.

50. Därutöver innebär koncentrationen att SF Bio får en – näst intill monopolställning – i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. På dessa tre orter får den sammanslagna enheten tillsammans en marknadsandel som uppgår till ca 95 procent. Dessa orter är särskilt betydelsefulla för biografmarknaden eftersom de uppvisar den tydligt starkaste köpkraften i Sverige. Detta visar sig också i att nästan hälften av den totala omsättningen på biografmarknaden kommer från dessa områden.
51. Även om mycket höga marknadsandelar, dvs. 50 procent eller mer, i sig kan anses medföra en presumtion för en dominerande ställning är det inte tillräckligt för prövningen av dominansfrågan.¹⁶ Ytterligare omständigheter måste beaktas för att det skall kunna avgöras om SF Bio genom sin starka ställning på marknaden kommer att göra det möjligt för företaget att i avsevärd utsträckning kunna agera oberoende av sina konkurrenter och sina kunder.

Finansiell styrka och vertikal integration

52. SF Bio ingår som nämnts i en stor koncern som har betydande ekonomiska resurser och finansiell styrka. Koncernen har en omsättning som år 2003 uppgick till nästan 19 miljarder kronor. Detta innebär att SF Bio har tillgång till betydande resurser som övriga företag på biografmarknaden saknar. Koncernen har en förhållandevis stark ställning på marknaden för distribution av film och på marknaden för produktion av svensk film genom sitt dotterbolag AB Svensk Filmindustri. Denna vertikala integration i såväl distributions- som produktionsledet är en stor konkurrensfördel för SF Bio i förhållande till övriga biografföretag.

¹⁶ Se MD 1999:17 KKV./Nitro Nobel AB (1999-09-14) där domstolen uttalade "Ett företag med en så hög marknadsandel [över 70 procent, vår anmärkning] har nästan alltid en ställning på marknaden som medför att förutsättningarna för dominans i KL:s mening är uppfyllda". Jfr. MD 2000:6 KKV./AGA Gas AB (2000-02-29) där domstolen fann att AGA Gas AB var dominerande med en marknadsandel som uppgick till mellan 60 och 80 procent.

SF Bios och Sandrews konkurrensmedel

53. SF Bio förfogar redan i dag över ett stort antal multiplexbiografer i landet, dvs. biograflokaler som innehåller flera salonger. Detta är en stor konkurrens fördel gentemot övriga aktörer på marknaden, eftersom såväl filmdistributörer som konsumenter särskilt efterfrågar detta. Betydelsen av multiplexbiografer har ökat på senare år till följd av den tilltagande genomströmningen av nya filmer och att biograffönstret förkortats. Detta ställer större krav på lämpliga biografsalonger och flexibilitet hos biografföretaget. Även ifråga om teknisk kvalitet intar SF Bio en ledande ställning. Sandrews har också kunnat erbjuda filmvisning i multiplexbiografer till hög teknisk kvalitet. Efter koncentrationen kommer således SF Bio att vara det företag som har i särklass flest biografsalonger och multiplexbiografer som är anpassade för filmvisning med hög teknisk kvalitet.
54. Med störst kapacitet vad gäller antal biografsalonger kan SF Bio erbjuda biobesökarna ett brett filmutbud och en hög andel av de s.k. succéfilmerna, som ofta utgörs av Hollywoodproduktioner. SF Bio har vidare ett väl utvecklat system för bokning och försäljning av biobiljetter bl.a. genom Internet. SF Bio har dessutom stora möjligheter till marknadsföring av film, inte minst genom andra företag inom samma koncern. Dessa omständigheter har gjort SF Bio särskilt attraktivt i förhållande till distributörerna.
55. Därutöver är SF Bio i dag det enda företaget som distribuerar reklamfilm till biografer runt om i landet.¹⁷ SF Bios reklamavdelning, SF Media, sammanställer reklamfilmsblock för visning innan ordinarie filmföreställningar. Biografföretagen erhåller sedan betalning från annonsörerna baserat på antalet besök. Annonsintäkterna utgör en viktig del av biografföretagens omsättning.
56. SF Bio förfogar alltså över en rad konkurrensmedel som konkurrerande biografägare saknar eller förfogar över i väsentligt mindre omfattning.

Dominans såväl på biograf- som distributionsmarknaden

57. Som kommer att utvecklas nedan leder koncentrationen också till att SF Bio får en dominerande ställning på distributionsmarknaden. Denna starka ställning är av avgörande betydelse även för positionen på biografmarknaden och kommer att leda till avsevärda konkurrens fördelar. Kombinationen

¹⁷ I maj 2004 övertog SF Bio Sandrew Metronome AB:s verksamhet avseende försäljning av reklamfilm till biografer och övriga kunder i Sverige.

av dessa typer av marknadsstyrka ger företaget möjlighet att tränga tillbaka eller helt tränga undan konkurrenter på biografmarknaden.

Inträdeshinder

58. För att starta biografverksamhet i Sverige krävs godkännande från Filmägarnas Kontrollbyrå. Dessutom krävs en bankgaranti för att skydda filmuthyrarnas intäkter. Vidare skall det finnas ett av Kontrollbyrån godkänt data-system, alternativt ett manuellt system, samt manuella reservbiljetter. Biografföreställningar utgör allmänna sammankomster enligt 2 kap 1 § ordningslagen (1993:1617), vilket innebär att framställningar i filmer och videogram som visas på biografen skall vara granskade och godkända av Statens biografbyrå. I allmänhet är det distributören av en film som ser till att den blir granskad och godkänd, men det är den som är ansvarig för själva visningen som har skyldighet att se till att lagens bestämmelser följs vid visningstillfället.
59. För att etablera en biograförelse krävs tillgång till en viss typ av lokaler och film. En biograflokal måste dessutom ha ett attraktivt läge. Lokaler kan köpas, hyras eller byggas nya. För att ett biografföretag långsiktigt skall vara konkurrenskraftigt krävs stordriftsfördelar vilket innebär att en kedjeverksamhet är nödvändig. En etablering av biografverksamhet i större skala innebär omfattande investeringskostnader i form av bl.a. multiplexbiografer. Även långa hyresåtaganden innebär kostnader för biografföretagen och gör det mindre intressant att träda in på marknaden.
60. En nödvändig förutsättning för att kunna etablera en biograförelse är tillgång till inkomstbringande filmer, s.k. kassasuccéer. För att kunna locka till sig de distributörer som tillhandahåller filmer som drar stor publik måste en ny aktör kunna erbjuda attraktiva biografer motsvarande de som SF Bio erbjuder. En nyetablering av en rikstäckande biograförelse av någon betydelse kräver stora investeringar.
61. Tillgång till filmer underlättas väsentligt om företaget även är verksam i tidigare distributions- och produktionsled. Omvänt utgör det ett inträdeshinder att inte vara ett vertikalt integrerat företag med verksamhet i tidigare led.¹⁸ Förutsättningarna för inträde påverkas även av i vilken utsträckning distributörerna tillämpar exklusiva distributionsavtal. Exklusivavtal före-

¹⁸ Se mål nr T 8-1107-97 där SF Bio fälldes för missbruk av dominerande ställning även om det bedömdes vara ringa. Ärendet gällde bl.a. hot mot filmdistributörer att vägra visa film och man inte fick exklusiv visningsrätt.

kommer på marknaden. AB Svensk Filmindustri tillämpar sådana avtal vilka innebär att filmerna i första hand visas exklusivt på SF Bios biografteater.

62. Som nämnts ovan utgör annonsintäkter en viktig del av biografteaterens omsättning. SF Bio är i dag ensam distributör av reklamfilm. För att kunna bedriva en lönsam biografteater är det i stort sett nödvändigt att ha tillgång till reklamfilm. Avsaknad av reklamfilm kan därför anses utgöra ett inträdeshinder och försvåra nyetableringar på biografteatermarknaden.
63. Det mest betydande försöket till marknadsinträde de senaste åren utgörs av det amerikanska bolaget AMC som år 2000 försökte etablera sig på Heron City vid Kungens kurva söder om Stockholm. Den främsta anledningen till att försöket misslyckades var svårigheten att få tillgång till filmer eftersom AMC saknade egen försörjning av film. AMC hade varken egen produktion eller distribution av utländsk eller svensk film. Dessutom valde AB Svensk Filmindustri att inte leverera flera filmer till AMC.
64. Mot slutet av år 2004 etablerade sig Eurostar AB på biograf Draken i Göteborg. Lokalen drevs under många år av SF Bio. Huruvida etableringen kommer att bli framgångsrik beror bl.a. på möjligheterna att få tillgång till inkomstbringande filmer. Företaget är inte vertikalt integrerat och saknar därför egen försörjning av film. Under ärendets handläggning har Konkurrensverket fått in uppgifter om att Eurostar upplevt problem vid förhandlingar om visningsrättigheter och reklamfilm, bl.a. med AB Svensk Filmindustri.
65. SF Bio och Sandrews liksom övriga aktörer bedömer att något marknadsinträde inte är att vänta på biografteatermarknaden. Sannolikheten att en nyetablering av någon omfattning sker inom den närmaste tiden på den svenska marknaden får därför anses vara låg. Sammantaget är det höga inträdeshindret på biografteatermarknaden.

Konkurrenstryck från andra visningsformer

66. Det föreligger inte något beaktansvärt konkurrenstryck från alternativa visningsformer som hyr- och köpfilm på DVD/video, betal-TV och hemmabioanläggningar. Även om omsättningssiffrorna från försäljning och uthyrning av video och DVD ökat starkt de senaste åren finns det inte stöd för att detta har skett genom undanträngning av biografteatermarknaden. Inte heller har den tekniska utvecklingen av audiovisuella medel som skett de senaste åren utgjort något betydande konkurrenstryck på biografteatermarknaden. Tvärtom har flera aktörer framhållit att den tekniska utvecklingen generellt sett har gynnat filmindustrin i stort och skapat ett ökat intresse för film.

Slutsats - dominerande ställning på biografmarknaden

67. Av ovan nämnda skäl anser Konkurrensverket att SF Bio redan i dag har ett sådant marknadsinflytande att företaget har en dominerande ställning på biografmarknaden. Koncentrationen leder därför till att SF Bio förstärker sin dominerande ställning på biografmarknaden. Under alla omständigheter medför koncentrationen att SF Bio får en dominerande ställning på denna marknad. Den dominerande ställningen har förutsättningar att bestå. Ingen av de faktorer som skulle kunna påverka ett företags marknadsstyrka har någon märkbar begränsande effekt på SF Bios möjligheter att utöva marknadsstyrka.

Konkurrenstest - effekter på biografmarknaden

Allmänt

68. Den svenska biografmarknaden kännetecknas redan i dag av en hög grad av koncentration. SF Bios marknadsledande ställning stärks väsentligt efter förvärvet av Sandrews som är den näst största aktören på marknaden och egentligen den enda reella konkurrenten.
69. Det är rimligt att vid bedömningen av en koncentration lägga särskild vikt vid om en beständig och synnerligen stark dominans på marknaden skapas. I detta fall får SF Bio näst intill en ensamställning på stora delar av marknaden. Denna marknadsställning torde i sig vara tillräcklig för att allvarligt hämma konkurrensen. Oavsett detta går det att utifrån en genomgång av sannolika effekter av koncentrationen visa att den allvarligt hämmar konkurrensen.

Begränsar utbud

70. Den första och mest uppenbara risken med koncentrationen, bl.a. mot bakgrund av att SF Bio i stort sett blir ensam inköpare av biograffilmer, är att utbudet av filmer kommer att begränsas. Biografer kommer att läggas ner på några av de orter där både SF Bio och Sandrews i dag är verksamma. När antalet biografer skärs ner minskar även antalet biografdukar och möjligheterna att visa film. Begränsade möjligheter att visa film kommer sannolikt leda till att SF Bio efter koncentrationens genomförande inte tillhandahåller det utbud av filmer som i dag erbjuds av SF Bio och Sandrews. Filmer som inte är tillräckligt kommersiellt gångbara kan förväntas visas i mindre utsträckning än i dag. I stort sett samtliga aktörer på marknaden har uttryckt oro för att detta kommer att ske till förfång för framför allt smalare film, s.k. kvalitetsfilm, och svensk film.
71. SF Bio och Sandrews konkurrerar i dag genom att erbjuda alternativa filmer för biobesökaren. Efter koncentrationen kommer SF Bio inte ha samma inci-

tament till detta. Detta kan leda till färre filmer inom respektive genre. Det kommer framförallt att drabba de biobesökare som inte nöjer sig med att titta på de största filmerna inom respektive genre. Det faktum att en av de två rikstäckande kedjorna med oberoende filmsättning försvinner och att filmsättningen efter koncentrationen bara kommer att styras av ett enda företag innebär en stor risk för likriktning av utbudet. Eftersom biograferna på mindre orter i huvudsak visar filmer som visas eller visats på SF Bio eller Sandrews kommer denna likriktning att få återverkningar i hela landet.

Höjda priser

72. Det som hindrar SF Bio från att i dag höja biljettpriserna är framförallt det konkurrenstryck som Sandrews utövar. Om SF Bio höjde priserna skulle många biobesökare lämna SF Bio och i stället gå till Sandrews. Det skulle därför inte vara lönsamt med en sådan höjning. En koncentration mellan SF Bio och Sandrews eliminerar denna prisdämpande restriktion. SF Bios konsumenter skulle inte längre ha möjlighet att välja Sandrews på de 14 orter där Sandrews i dag konkurrerar med SF Bio. Det finns därför en risk att priset på biobiljetter kommer att höjas som en direkt följd av koncentrationen.

Försämrad service

73. Det som i dag gör att SF Bio håller uppe servicenivån är framför allt konkurrenstrycket från Sandrews. Om koncentrationen genomförs försvinner denna disciplinerande effekt. Det blir därför optimalt för SF Bio att spara pengar genom en försämrad servicenivå. Det finns således en risk att SF Bio agerar på ett sätt som försämrar servicenivån, t.ex. genom ökade köer, mer trängsel etc.

Bristfälligt innovationstryck

74. Tekniska innovationer som präglar biografmarknadens utveckling är möjligheten att boka biljetter via telefon och Internet samt utveckling och installation av ljudanläggningar och digitala projektorer. Denna utveckling har påskyndats av det rådande konkurrenstrycket på biografmarknaden. I avsaknad av konkurrens på biografmarknaden minskar incitamenten för SF Bio att prioritera vidare teknikutveckling.

Framtida utveckling

75. Som redovisats ovan omges biografmarknaden redan i dag av höga inträdesbarriärer. Det är därför inte överraskande att tidigare försök att ta sig in på marknaden har misslyckats. Genom koncentrationen kommer koncentrationsgraden inom biografmarknaden att avsevärt öka varför det kommer att bli ännu svårare för nya företag att ta sig in på marknaden. Det

kan därför inte antas att SF Bios handlingsutrymme kommer att minska av potentiella konkurrenter.

76. Folkets Hus och Parker driver Europas första digitala biografkedja.¹⁹ En större satsning på digital visningsteknik skulle kunna medföra positiva effekter för hela filmbranschen. Framför allt skulle en sådan utveckling underlätta distributionen av biografiffilm. Produktionen av filmkopior skulle försvinna då filmerna skulle sändas direkt till biograferna via Internet eller distribueras som DVD. Fler biografer skulle därmed kunna få tillgång till dessa kopior tidigare än i dag. Med digital teknik skulle t.ex. Folkets Hus och Parker kunna visa en film samtidigt som den har premiär i storstäderna.
77. Investeringskostnaderna är dock alltså stora och det finns inget som tyder på att digital teknik kommer att installeras i någon större omfattning inom de närmaste tio åren. Det råder oenighet inom branschen om hur utvecklingen skall ske vilket hämmar investeringsbenägenheten. Inte heller finns det skäl att tro att konsumenterna skulle påskynda utvecklingen eftersom kvalitetsskillnaden är marginell. Det kan också tilläggas att Svenska Biografägareförbundet har beslutat avstyra stöd för framtagning av digitala kopior till digitala biografer i Sverige.

Slutsats - effekter på biografmarknaden

78. Den anmälda koncentrationen leder till att SF Bio får betydande marknads-makt på biografmarknaden. Mot bakgrund av ovan nämnda exempel på konkurrenshämmande effekter som riskerar att uppstå till följd av förvärvet blir det tydligt att affären kommer att allvarligt hämma konkurrensen.
79. En bedömning av marknadssituationen efter koncentrationens genomförande ger slutsatsen att det kvarvarande konkurrenstrycket på marknaden inte är tillräckligt för att upprätthålla en effektiv konkurrens. Koncentrationen hämmar således konkurrensen väsentligt eller är ägnad att väsentligt hämma utvecklingen av en effektiv konkurrens på biografmarknaden.

Dominerande ställning på distributionsmarknaden

Marknadsstruktur

80. Biografafföretagen förhandlar med distributionsbolag om visningsrättigheterna för att få tillgång till biografiffilm. Förhållandet mellan biografafföretagen

¹⁹ I dag finns det ca 200 biografer för elektronisk filmvisning i världen, bland annat åtta stycken i Sverige. Dessa drivs i pilotverksamhet av Folkets Hus och Parker och finansieras till stor del av EU och berörda kommuner.

och filmdistributörerna präglas av ett ömsesidigt beroendeförhållande. Bio-grafföretagens marknadsstyrka är avgörande för deras förmåga att för-handla sig till visningsrättigheter. Konkurrensen om filmerna har i första hand stått mellan SF Bio och Sandrews som är de enda företagen som har kunnat tillgodose distributörernas behov av rikstäckande lansering.

81. Det finns ett tiotal filmdistributörer som distribuerar film till de svenska biograferna. Flera av dessa distributörer är vertikalt integrerade i stora in-ternationella koncerner som även producerar film. Några distributörer er-bjuder förutom egenproducerad film även filmer som är producerade av andra, dvs. inköpta distributionsrättigheter.
82. AB Svensk Filmindustri, som ingår i Bonnierkoncernen är den största distri-butören vid sidan av de amerikanska distributörerna.²⁰ Företaget distribue-rar både egenproducerad film och importerad film. De amerikanska distri-butörerna är i de flesta fall representerade av svenska dotterbolag. Buena Vista International (Sweden) Entertainment AB distribuerar Disneys filmer, Columbia Tristar Film (Sweden) AB distribuerar egen produktion och im-porterad film, United International Pictures AB (UIP) distribuerar film från Paramount och Universal/Dreamworks och slutligen Twentieth Century Fox som distribuerar egenproducerad film. Den svenska distributören Sandrew Metronome Distribution har för närvarande ett licensavtal med Warner Bros Sweden AB och distribuerar samtliga Warner Bros filmer pa-rallellt med sina egna importerade och egenproducerade filmer. En annan relativt stor svensk filmdistributör är Sonet Film AB som ägs av MTG. Tri-angelfilm AB är en mindre svensk distributör som även bedriver biograf- verksamhet där man visar både importerad och egenproducerad film, främst kvalitetsfilm.

Marknadsmakt

83. SF Bio har genom sin marknadsmakt och storskalighet redan i dag en bety-dande konkurrensfördel jämfört med övriga konkurrenter. Drygt 200 filmer lanseras årligen på biograf i Sverige. Av dessa är cirka hälften producerade och distribuerade av amerikanska filmbolag. Ungefär 20-25 filmer är svenska produktioner och ca 65 filmer är från andra europeiska länder. De tio största filmerna under ett år, de s.k. tio-i-topp filmerna, står för ca 60 procent av de biljettintäkterna. Under 2003 visade SF Bio alla de tio främsta

²⁰ AB Svensk Filmindustri har varit den största distributören de två senaste åren . Under första halvåret 2004 hade företaget en marknadsandel om ca 23 procent baserat på biljettintäkter.

kassasuccéerna. Fem av dessa filmer visades exklusivt på SF Bios biograf-fer.²¹ SF Bios starka marknadsstyrka på biografmarknaden medför att även stora filmdistributörer står i ett beroendeförhållande till SF Bio. Distributörerna måste var och en ingå separata avtal med SF Bio om respektive film för att få tillgång till SF Bios attraktiva biografsalonger.

84. Förutom AB Svensk Filmindustri, har ingen distributör en marknadsandel överstigande 20 procent. Samtliga distributörer konkurrerar sinsemellan om utrymmet på de svenska biosalongerna. Konkurrensen gäller framför allt tillgången till de mest attraktiva biografsalongerna och de strategiskt viktigaste premiärdatumen.²² Ur distributörernas synvinkel finns det bara två reella alternativ, SF Bio och Sandrews. För att kunna få tillgång till större delen av den svenska marknaden är de hänvisade till någon av dessa biografkedjor. För distributörerna är det väsentligt att få tillgång till de mest attraktiva biografsalongerna och de premiärdatum som biografföretagen förfogar över. SF Bio har i egenskap av sin starka marknadsställning kunnat kräva exklusivavtal med filmdistributörerna och bojkotta de distributörer som har valt att visa sina filmer på övriga biografier.²³
85. Som redogjorts för ovan är biograffönstret den viktigaste avsaltningskanalen för distributörerna. Flertalet av distributörerna har uppgett att största delen av deras intäkter kommer från SF Bio eller företag som SF Bio har ägarintressen i. De är således redan för närvarande starkt beroende av SF Bio. Producenterna och distributörerna av svensk film är än mer beroende av SF Bio, eftersom avsaltningsmöjligheterna utanför den svenska marknaden är begränsade.

Finansiell styrka och vertikal integration

86. Det faktum att SF Bio ingår i en stor mediekoncern utgör en avsevärd konkurrensfördel både gentemot övriga biografföretag men också gentemot

²¹ Sandrew fick under samma tid enbart tillgång till ett fåtal kassasuccéer genom s.k. cross-booking i Stockholm, Göteborg och Malmö.

²² Veckorna mellan jul och trettondagshelgen är biografernas mest inkomstbringande period under året. Omsättningen under den här perioden står ofta för så mycket som tio procent av biografernas totala omsättning under året.

²³ Stockholms tingsrätt har i dom T 8-1107-97 slagit fast att SF Bio i egenskap av inköpare av visningsrättigheter, under tidsperioden 1994 – 1995, hade en dominerande ställning gentemot filmdistributörerna. Som redovisats ovan har SF Bio därefter gradvis stärkt sin position ytterligare på marknaden.

distributörerna. Den vertikala integrationen möjliggör tillgång till egenproducerad film, men även tillgång till de visningsrättigheter som AB Svensk Filmindustri förfogar över.²⁴ De biografier som inte har någon koppling till en distributör har en klar konkurrensnackdel vid förhandlingarna om visningsrättigheter, på samma sätt som de distributörer som inte har en egen biograf att visa sina filmer på har en svagare position gentemot den mest attraktiva biografkedjan. SF Bio utgör efter koncentrationen det enda företaget av betydelse som är vertikalt integrerat med tillgång till egen produktion, distribution och filmvisning.

Efter koncentrationens genomförande

87. Att utöva köparmakt, som ger gynnsammare inköpsvillkor, skall i sig inte ses som något negativt. Köparmakten kan förhindra att leverantörerna tar ut överpriser, i synnerhet om leverantörssidan är mycket koncentrerad och starka köpare är utsatta för en så effektiv konkurrens på sina avsättningsmarknader att de måste låta konsumenterna få del av uppnådda inköpsfördelar. Om företaget med köparmakt däremot på den egna avsättningsmarknaden intar en stark ställning som inte är tillräckligt konkurrensutsatt, är det inte sannolikt att konsumenterna får nämnvärd del av de uppnådda inköpsfördelarna.
88. SF Bio har redan före koncentrationens genomförande den största marknadsandelen som köpare på distributionsmarknaden. Av sammanlagt 50 tio-i-topp filmer under de senaste fem åren har 44 visats av SF Bio och 6 av Sandrews. Redan i dag svarar SF Bio i genomsnitt för ca 50 procent av distributörernas totala intäkter medan Sandrews bidrar i varierande grad mellan 0 och ca 30 procent beroende på distributionsbolag.²⁵ För de produktioner som är avsedda för lansering på biograf utgör det inget alternativ att i stället lansera filmen direkt på video eller DVD.
89. Efter koncentrationens genomförande kommer således leverantörer av biografier, inklusive de stora amerikanska distributörerna, att i ännu högre grad än tidigare vara beroende av SF Bio. Ett byte till annan biograf än SF Bio är i princip uteslutet eftersom ingen annan aktör på biografmarknaden kan erbjuda samma rikstäckande spridning. Mot bakgrund av de höga in-

²⁴ AB Svensk Filmindustri har bland annat distribuerat Sagan om ringen-trilogin som är bland de mest inkomstbringande filmerna någonsin.

²⁵ Svensk Filmindustri har inte levererat film till Sandrews de senaste åren.

trädeshindren på denna marknad är det inte sannolikt att det sker någon nyetablering av någon större biografkedja.

90. SF Bio kommer däremot inte att vara hänvisad till ett fåtal distributörer. Utbudssidan är betydligt mindre koncentrerad än efterfrågesidan. SF Bios systerbolag, AB Svensk Filmindustri, svarar för uppskattningsvis 30 procent av SF Bios inköpsvolym.²⁶ De filmer som de amerikanska distributörerna levererar svarar för drygt hälften av SF Bios intäkter och SF Bio är beroende av de inkomstbringande storfilmer som de amerikanska distributörerna erbjuder. Distributörerna konkurrerar emellertid sinsemellan och utgör ingen kollektiv maktfaktor i förhållande till SF Bio. Detta tillsammans med att SF Bio blir den enda möjliga avtalsparten för den som vill nå ut till större delen av den svenska biopubliken, gör att distributörerna var för sig är långt mer beroende av SF Bio än omvänt.
91. Efter koncentrationen kommer SF Bio att ha tillgång till landets i särklass mest betydande multiplexbiografer med hög teknisk standard och ett välutvecklat biljettbokningssystem, vilket distributörerna efterfrågar. Koncentrationen medför strukturella konkurrensfördelar för SF Bio som övriga biografafföretag saknar.
92. Den starka ställning som SF Bio får som köpare på distributionsmarknaden har särskilt stor betydelse i storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö. För distributörerna är storstadsområdena de viktigaste avsetningsmarknaderna. Där är bevakningen från media som störst och filmen har störst chans att få stor publicitet. En stor del av distributörernas intäkter genereras också från dessa storstadsområden. Före koncentrationen utgjorde Sandrews ett alternativ för de distributörer som inte levererade film till SF Bio, framför allt genom sin närvaro i dessa områden. Detta alternativ bortfaller i och med koncentrationen. Den dominerande ställningen i storstäderna stärker SF Bios ställning generellt på den svenska marknaden.
93. Ett förvärv av Sandrews innebär en väsentlig förstärkning av SF Bios redan starka marknadsställning på distributionsmarknaden. Sandrews utgör i dag den enda reella konkurrenten till SF Bio vid förhandling om visningsrättigheter. Koncentrationen leder till att SF Bio i stort sett får monopolställning som köpare av visningsrättigheter till biografaffilm utan någon reell konkurrens.

²⁶ SF Bios fem största oberoende leverantörer står för 65 procent av andelen inköpta filmer mätt i värde år 2003.

94. Det bör påpekas att det inte alltid går att förutse vilka filmer som blir stora publiksuccéer. Det går därför inte att hävda att SF Bio skulle vara beroende av någon enskild leverantör. Med hänsyn till att distributörerna i stor utsträckning är beroende av att en film lanseras på biografmarknaden för att skapa ett mervärde i efterföljande fönster är det inte sannolikt att något av de amerikanska distributionsbolagen skulle kunna ha något ekonomiskt incitament att leveransvägra under en längre tid. Den eventuella säljarmakt som distributörerna har motverkar inte det ökade marknadsinflytande som koncentrationen ger upphov till.

Dominans såväl på biograf- som distributionsmarknaden

95. Som redovisats ovan leder koncentrationen till att SF Bio förstärker sin redan dominerande ställning på biografmarknaden. Den ökning av marknadsandelarna på biografmarknaden som SF Bio uppnår genom koncentrationen ökar dess inköpsvolym. Detta förhållande ger företaget utökad marknadsmakt på distributionsmarknaden.

Slutsats beträffande dominerande ställning på distributionsmarknaden

96. Med hänsyn till det ovan angivna anser Konkurrensverket att koncentrationen skapar en dominerande ställning på distributionsmarknaden. Denna ställning kan förväntas bestå. Det saknas faktorer som begränsar SF Bios möjligheter att utöva marknadsmakt.

Konkurrenstest - effekter på distributionsmarknaden

97. På motsvarande sätt som SF Bio intar en klart dominerande ställning på biografmarknaden får företaget genom koncentrationen en starkt dominerande ställning på distributionsmarknaden. Nedan följer en genomgång av effekter av koncentrationen som allvarligt hämmar konkurrensen.

Försämrade affärsvillkor för distributörer

98. Koncentrationen leder till negativa effekter för distributörerna eftersom SF Bio, som ensam rikstäckande biografkedja, blir den enda betydelsefulla inköparen av film för visning på biograf. En distributör som efterfrågar en rikstäckande lansering av sin film blir i stort sett hänvisad till att acceptera SF Bios villkor. En nationell biografkedja är nödvändig för att lanseringen av filmen skall kunna bli framgångsrik. Ju större kapacitet SF Bio har att förhandla om desto mer beroende är filmdistributörerna. Det finns en uppenbar risk att SF Bio kommer att kunna påverka innehållet i avtalen om visningsrättigheter till nackdel för filmdistributörerna.
99. Att koncentrationen med största sannolikhet kommer att leda till lägre filmhyror har framförts såväl av SF Bio som av flera andra aktörer på mark-

naden. SF Bio har anfört detta förhållande som ett av skälen till koncentrationen. Efter koncentrationen finns inte ett tillräckligt konkurrenstryck för att SF Bio skulle tvingas sänka biljettpiserna jämfört med före koncentrationen.

Begränsat filmutbud

100. Som ovan framförts kommer koncentrationen att leda till nedläggning av biografsalonger. Lägre kapacitet kommer också naturligen leda till att möjligheterna att lansera film minskar. Distributörerna har uttryckt oro för att biograferna i Sverige inte räcker till för all film som erbjuds, vilket betyder att all film som skulle kunna visas inte når biograferna och således inte slutkonsumenterna. Risken finns att SF Bio efter koncentrationen begränsar sina inköp av visningsrättigheter till att framförallt gälla de filmer som kan förväntas bli stora inkomstbringande kassasuccéer.

SF Bios makt över utbudet och utestängningseffekter

101. Den unika förhandlingsmakt som SF Bio får efter förvärvet ger företaget ett avsevärt inflytande över vilka filmer som visas på biograferna och därigenom blir tillgängliga för biobesökarna. De filmer som har producerats för lansering på biograf, och som SF Bio av någon anledning väljer att inte visa, har i praktiken ingen chans att nå ut till biobesökarna, eftersom distributören saknar alternativa avsättningsmöjligheter. Kvarvarande konkurrenter på biografmarknaden kan inte erbjuda samma kapacitet och utgör således inget kommersiellt alternativ för distributören. Därmed beslutar i praktiken SF Bio vilka filmer som kommer att ha framgång på den svenska biografmarknaden.
102. I stort sett samtliga aktörer på marknaden anser att detta kommer att ske till förfång för framför allt kvalitetsfilm och svensk film. SF Bio har aviserat planer på att lansera en biografkedja som skall visa s.k. mellanfilmer och smalare film samt svensk film. I dag konkurrerar SF Bio och Sandrews bl.a. genom att erbjuda alternativa filmer för biobesökaren. Efter förvärvet kommer SF Bio inte att ha samma incitament att göra detta. En alternativ biografkedja som drivs av SF Bio är inte tillräcklig för att säkerställa mångfalden. Det finns alltså en risk att detta kommer att innebära färre filmer inom respektive genre och därmed en utestängning av vissa filmer. Det faktum att en av de två rikstäckande kedjorna med oberoende filmsättning försvinner och att filmsättningen efter förvärvet bara kommer att styras av ett enda företag innebär en stor risk för likriktning av utbudet.
103. En annan uppenbar risk med koncentrationen är att SF Bio gynnar sitt systerbolag AB Svensk Filmindustri, till nackdel för övriga filmdistributö-

rer. Det kommer att försvåra möjligheterna för utomstående distributörer att få tillgång till de bästa salongerna på biografen vid strategiskt viktiga premiärdatum, t.ex. veckorna mellan jul och trettonhelg, som hittills har varit biografernas bästa period under året.²⁷ AB Svensk Filmindustri konkurrerar riskerar att diskrimineras eller till och med utestängas från marknaden.

Slutsats - effekter på distributionsmarknaden

104. I likhet med vad som konstaterats ovan under bedömningen av effekterna på biografmarknaden, leder koncentrationen till att SF Bio får betydande marknadsstyrka även på distributionsmarknaden.
105. En analys av förhållandena på marknaden visar att konkurrenstrycket efter affärens genomförande inte kommer att vara tillräckligt för att upprätthålla en effektiv konkurrens. Koncentrationen hämmar således konkurrensen väsentligt eller är ägnad att väsentligen hämma konkurrensen på distributionsmarknaden.

Effekter på andra marknader

106. Den ökade koncentration som uppstår genom SF Bios förvärv av Sandrews får inte enbart effekter på biografmarknaden och distributionsmarknaden. Koncentrationen påverkar även produktionsledet och andra former av distribution av film.

Effekter för filmproduktion

107. När det gäller internationella filmer är produktionen av dessa filmer beroende av konkurrensen på den svenska filmmarknaden. Den svenska filmproduktionen hänger däremot nära samman med förhållandena på biografmarknaden. De producenter av svenska filmer som bara är verksamma på den svenska marknaden och som är beroende av att lansera sina filmer på de svenska biograferna kommer i praktiken att bli helt utlämnade till en aktör.
108. Det produceras ca 20-25 svenska långfilmer årligen för visning på biograf. År 2003 var ett rekordår med 27 svenska långfilmspremiärer. Intresset för svenska filmer har på senare tid ökat. I dag svarar svenska filmer för ca en femtedel av alla biobesök.²⁸ De allra flesta svenska långfilmer är

²⁷ SF Bio har ofta valt att premiärvisa filmer från AB Svensk Filmindustri vid jul.

²⁸ Under år 2003 uppgick intäkterna från svensk film till ca 19 procent av de totala biljettintäkterna på de svenska biograferna.

samproduktioner mellan olika finansiärer och aktörer inom filmbranschen och det finns i princip alltid med någon form av offentligt stöd. Förhandsstöd från Svenska Filminstitutet till svensk långfilm beviljas endast till producenter som kan redovisa "en ambitiös plan för filmens spridning i olika visningsfönster". Det innebär i praktiken att filmen skall visas på rikstäckande biograf under en rimlig tid för att erhålla stöd.²⁹

109. Sannolikt kommer koncentrationen att leda till minskade investeringar i svensk filmproduktion av aktörer som inte är vertikalt integrerade. Genom förvärvet får SF Bio i det närmaste total kontroll över biografmarknaden och kan således positivt särbehandla AB Svensk Filmindustri's produktioner, vad avser tillgång till premiärdatum och biografier. Filmutbudet kan komma att utarmas eftersom riskerna med investeringarna ökar. Som ensam rikstäckande biografkedja har SF Bio möjlighet att avgöra vilka filmer som skall lanseras och därmed erhålla förhandsstöd. Det innebär i sin tur att SF Bio får makt att i stor utsträckning avgöra vilka svenska filmer som överhuvudtaget kan produceras.

Effekter för andra distributionsformer

110. Från filmproducenternas synvinkel är det viktigt att en film distribueras till alla visningsfönster för att den skall kunna finansieras. En film som produceras för lansering på biograf behöver exponeras i samtliga fönster för att vara lönsam. Som redogjorts för ovan utgör biograffönstret det första och i marknadsföringssyfte det viktigaste visningsfönstret. Det är oftast samma filmer som återfinns på tio-i-topplistan för hyr- och köpfilmerna som tidigare fanns på tio-i-topplistan för biograffilmer.
111. Koncentrationens genomförande leder sannolikt till begränsningar för producenter och investerare att få sina filmer distribuerade. Att filmer inte kan exploateras fullt ut på biograf kommer med största sannolikhet innebära försämrade möjligheter att lansera filmerna på efterföljande visningsmarknader. En begränsning av marknadsföringen i detta led kommer därför att minska intäkterna för dessa distributörer. Detta begränsar även intäkterna för andra aktörer i senare visningsfönster som t.ex. videouthyrare.

²⁹ Filmavtalets paragraf 40a som föreskriver att alla svenska filmer som erhållit filmstöd skall göras tillgänglig på normala kommersiella villkor till samtliga biografier, infördes efter att AB Svensk Filmindustri vägrat leverera film till AMC i Heron City.

Slutsats – effekter på andra marknader

112. Koncentrationens effekter för svensk filmproduktion och distribution av film i andra visningsfönster förstärker den dominerande ställning som skapas eller förstärks på distributionsmarknaden respektive biografmarknaden.

Slutsats

113. Koncentrationen förstärker en dominerande ställning som väsentligt hämmar eller är ägnad att väsentligt hämma konkurrensen i Sverige på marknaden för visning av film på biograf. Koncentrationen skapar en dominerande ställning som väsentligt hämmar eller är ägnad att väsentligt hämma konkurrensen i Sverige på marknaden för distribution av biografaffilm. Effekterna på var och en av dessa marknader är sådana att koncentrationen skall förbjudas.

Åtaganden från SF Bio

114. SF Bio har under handläggningen förklarat sig berett att åta sig att under en period om fem år från koncentrationen inte höja biljettpriserna med mer än konsumentprisindex (exklusive ökning av filmhyreskostnader). SF Bio har också förklarat sig berett att åta sig att garantera att all svensk film som erhållit produktionsstöd från SFI och fått distributionsgaranti kommer att visas på SF Bios biografier efter ett godkännande av koncentrationen. Dessa beteendeariktade åtgärder utgör avsiktsförklaringar, delvis med förbehåll för utomstående aktörers agerande.
115. Konkurrensverket anser att dessa åtaganden är otillräckliga för att undanröja koncentrationens skadliga effekter på distributionsmarknaden och biografmarknaden i Sverige.

Nationella säkerhets- och försörjningsintressen

116. Några nationella säkerhets- och försörjningsintressen förekommer inte i koncentrationen.

Bevisuppgift

117. Konkurrensverket önskar få tillfälle att återkomma med bevisuppgift när verket tagit del av svaromålet.

Claes Norgren

Erik Westerström